

A magánerdő-gazdálkodás helyzete (2003. január 1-jei állapot)

1. A magánerdő-gazdálkodás bemutatása

Az ország erdőterületének tulajdoni/gazdálkodói viszonyait az 1. táblázat mutatja, mely szerint az erdőterület 41 százaléka van magántulajdonban.

A magánerdő-gazdálkodás jogi működőképességének alakulása szerint – 2003. január elsejére vonatkozóan – a 795 ezer hektár magántulajdonú erdőterületből 300 ezer hektáron (38%) nincs nyilvántartásba vett erdőgazdálkodó. Ez a szám 2002. évhez képest 16 ezer hektárral javulást jelent. Az is megállapítható, hogy a magánerdő-gazdálkodás jogi működőképessége az elmúlt években alig javult, a működésképtelen erdőterület 4 év alatt 45%-ról csak 38%-ra csökkent. A jogi működőképesség alakulását kedvezőtlenül befolyásolja az a körülmény is, hogy az erdőgazdálkodásban még mindig nem zárult le a szerkezetváltás, az említett négy év alatt a szövetkezeti erdőgazdálkodást 46 ezer hektár területvesztés érte. (A jogi működőképesség az építő és a bomlási folyamat eredőjeként jelenik meg).

A magántulajdonú erdőket kezelő gazdálkodói struktúrából megállapítható, hogy a szövetkezeti erdőgazdálkodás – és különösen az erdőszövetkezeti forma – az erdőtulajdonosok számára nem vonzó. Az egyéni erdőgazdálkodók átlagos területe nem éri el a 10 hektárt, a cégbírósi bejegyzésre kötelezett formációkban gazdálkodóké pedig 100 hektár körül stabilizálódott. (Az erdőszövetkezetek átlagos üzemméretének hektikus alakulása abból fakad, hogy ez, a mindössze 12 ezer hektáros kategória minden változásra rendkívül érzékeny).

Mivel termelőeszközök birtoklásához és azok gazdaságos működtetéséhez termelő típusú társulás mellett legalább 2500–3000 hektáros üzemméret szükséges, ezek az „erdőgazdálkodók” valójában csak termelőeszközök nélküli vagyongazdálkodók közösségek.

A magánerdő-gazdálkodás meglehetősen alacsony működőképességének összetett okai vannak, melyek közül kiemelkedik a gazdálkodási motiváció hiánya, az osztatlan közös tulajdon magas aránya, a tulajdon és használat végleges mértékű elválása, a személyes közre-

működésen alapuló munkavégzés képességének szinte teljes hiánya.

1.1. A tulajdonosi motiváció/anyagi érdekelttség hiányának problémaköre

Az átlagos erdőtulajdon mértéke nem éri el a két határt. Mivel az erdő produktuma a mezőgazdálkodással elérhető földhasznosításnak csak mintegy harmada-negyede, ez a kis erdőtulajdon önmagában is szerény anyagi motivációt jelent. Ezt a csekély érdekelttséget jelentősen rontja az igen hosszú termelési ciklus, hiszen – kis üzemméret mellett – akár évtizedek is elmúlhatnak jövedelem nélkül. (A hazánkban általános vágásos üzem mód mellett a rendszeres jövedelemszerzéshez néhány száz hektáros üzemméret szükséges).

A birtokméretből fakadó csekély anyagi motivációt tovább rontja az osztatlan közös tulajdon magas aránya és az ebből következő társult erdőgazdálkodási kötelezettség. Közös erdőtulajdon esetében ugyanis az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. Törvény (Etv.) 13. §. (4) bekezdése alapján, az erdőtulajdonosok társult gazdálkodást kötelesek folytatni és ennek érdekében a feladatok ellátásával erdőgazdálkodót kell megbízniuk. Ennek során a gazdálkodással kapcsolatos jogok és kötelezettségek átszállnak az erdőgazdálkodóra és ezáltal termelő típusú társulás jön létre. A tulajdon és használat elválása – rendkívül kis üzemméret mellett – „vállalatszerű működés”-t eredményez, holott e társulatok inkább csak vagyongazdálkodók közösségek, a szó klasszikus értelmében gazdálkodást nem folytatnak. A termelő típusú társulás viszont – különösen a cégbírósi bejegyzésre kötelezett formációkban – aránytalanul magas rezsiköltséget eredményez.

A közös tulajdon megosztással való megszüntetését, az egyéni erdőgazdálkodás lehetőségének szélesítését – a rendkívül kis erdőtulajdon, az egyes erdőrészek közötti igen nagy értékkülönbség és ebből fakadóan a tulajdonostársak megegyezésének hiánya, valamint az üzemterv szerinti gazdálkodás kötelezettsége – csak kivételesen teszi lehetővé.

Termelő típusú társult erdőgazdálko-

dás a „vállalatszerű működés” következtében csak eredményérdekltség mellett lehetséges, a gazdálkodás motivációja tehát a jövedelemszerzés, amire viszont csak a véghasználat és növekedésközvetítő gyérités ad lehetőséget. Megfordítva, a termelési ciklus nagyobb felében – a több évtizedig tartó veszteséges munkaszakaszban – az erdőtulajdonosok a társult erdőgazdálkodás megindításában nem motiváltak. Ebből következően, a kis területű földrészek jelentős hányadán – ahol nincs jövedelemszerzés lehetőségét biztosító középkorú vagy idősebb erdőállomány – az erdőtulajdonosok az erdőgazdálkodóról való gondoskodásban anyagilag nem motiváltak. Ebből következően, a magánerdő-gazdálkodás teljes jogi működőképességének elérése belátható időn belül illuzórikusnak tűnik. Reálisan megközelítve, ágazatpolitikai célként – kedvező támogatási konstrukció mellett – 70–80% közötti jogi működőképesség elérését lehet kitűzni.

A termelő típusú társulással szemben, a vegyes, mező- és erdőgazdálkodást folytató családi üzembe az erdő üzemként integrálódik be, ahol a hozamok hullámzása, vagy szakaszossá válása már nem okoz olyan konfliktust, mint „vállalatszerű működés” mellett. Ebből kifolyólag, a mezőgazdasági családi üzemben az erdőgazdálkodás és erdőfenntartás legfőbb motivációja a vagyongyarapítás. Hazánkban viszont nem alakult ki a mezőgazdasági családi üzemek olyan széles bázisa, ami a magánerdő-gazdálkodás fejlesztésének alapját képezhetné. (AKII 2001. év: a regisztrált egyéni vállalkozók és őstermelők tulajdonában mindössze 75 000 hektár erdőterület van, ami a magántulajdonú erdőknek alig 10 százaléka.)

Kitörési pontok:

– A termelő típusú társulások rezsiköltségének támogatása. Ennek legfőbb eszköze, a szakirányítási támogatás.

– A gazdálkodás megindításához szükséges motiváció/érdekltség növelése birtokkoncentrációval.

– A tulajdon és használat véglegesen megbomlott arányának javítása, a mezőgazdasági családi üzemek önálló erdőgazdálkodásának segítéseivel.

1. táblázat: Gazdálkodói statisztika 2003. év január 1.

Kód	Erdőkezelői csoport Megnevezés		Tulajdon				
			Állami	Közösségi	Magán	Összesen	FGT ha/db
11	EG Rt.-k	ha	970 622		130	970 752	
		db	19			19	51 092
12	HM Rt.-k	ha	89 140			89 140	
		db	3			3	
15	MG Rt.-k	ha	18 983	49	208	19 240	
		db	45			45	428
16	Vízügyi szervek	ha	13 991	3		13 994	
		db	30	1		31	451
17	HM szervek	ha	8227			8227	
		db	27			27	
18	KvVM szervek	ha	25 217		354	25 571	
		db	22		2	24	1065
19	Egyéb áll. szervek	ha	12 466	12	3	12 481	
		db	131	1	1	133	94
10	Összes állami erdőkezelés	ha	1 138 645	64	694	1 139 404	
		db	277	2	3	282	4040
21	Önkormányzatok	ha	14	10 768	97	10 878	
		db	2	642	6	650	17
26	Egyházak	ha		54		54	
		db		14		14	4
27	Alapítványok	ha		35	25	60	
		db		4	2	6	10
28	Egyesületek	ha		14	27	41	
		db		3	2	5	8
29	Egyéb közösségi erdőkezelés	ha	21	870	227	1117	
		db		25	14	39	29
20	Összes közösségi erdőkezelés	ha	34	11 739	376	12 149	
		db	2	688	24	714	17
31	Erdőbirtokossági társulatok	ha		226	122 534	122 760	
		db		1	1139	1140	108
32	Erdőszövetkezetek	ha		1	12 275	12 276	
		db			5454	227	
37	Szövetkezetek	ha		370	29 968	30 338	
		db		2	283	285	106
39	Gazdasági társaságok	ha	965	812	81 341	83 117	
		db	9	3	797	809	103
42	Közös megbízotti forma	ha	18	3	152 388	152 409	
		db			10 077	10 077	15
	Összes társult erdőgazdálkodás	ha	982	1411	398 507	400 900	
		db	9	6	12 350	12 365	32
41	Egyéni (1/1) erdőgazdálkodás	ha	33	23	95 411	95 467	
		db	3		11 404	11 407	8
10–40	Működőképes gazdálkodói kör összesen	ha	1 139 695	13 238	494 988	1 647 921	
		db	291	696	23 781	24 768	67
92	* Tulajdonjogilag rendezett, de nincs EG.	ha	4234	1428	135 199	140 860	
91	** Tulajdonjogilag rendezetlen	ha			164 823	164 823	
90	Működésképt. gazdálkodói kör összesen	ha	4234	1428	300 022	305 683	
10–90	Mindösszesen	ha	1 143 928	14 666	795 010	1 953 604	

FGT=Fajlagos gazdálkodói terület ha/db

*Tulajdonjogilag rendezett, de nincs erdőgazdálkodó: az igazgatóság által társulásra, erdőgazdálkodói bejelentkezésre felszólított, de erdőgazdálkodói nyilvántartásba még nem vett tulajdonosok adatai.

** Tulajdonjogilag rendezetlen (ha nincs konkrét adat, akkor becsléssel). Ide összesítve a még fel nem szólított, de egyébként rendezett tulajdonúak területadatai is.

1.2. A tulajdonnal való rendelkezési jog gyakorlásának nehézségei

A társult erdőgazdálkodás módjáról – az erdőbirtokossági társulati és erdőszövetkezeti formát kivéve – az erdőtulajdonosok az erdőterület alapján számított egyszerű többséggel döntenek. A döntési mechanizmus működőképessége kü-

lönösen nehéz a részaránytulajdonként szerzett nagyobb földrészleteken, ahol a tulajdonostársak száma magas. Esetenként sajátos problémát jelentenek az ún. „aranykorona fillérek”-ből álló tulajdonosi közösségek, ahol a nehéz döntési mechanizmuson túl, már a gazdálkodás megindításához szükséges anyagi moti-

váció is teljes mértékben hiányzik. (A gazdálkodás megindításából számba vehető jövedelem nem remélhető.) Ugyanakkor a tapasztalat azt mutatja, hogy ahol az önszerveződés már nem működik, igen gyakran sikeres az erdőgazdálkodási integrátorok egzisztenciális okból végzett szervezőmunkája.

Végül ki kell emelni, hogy a döntési mechanizmus működőképességével és az anyagi motiváció hiányával kapcsolatos problémát folyamatosan növeli az öröklés miatt bekövetkező tulajdoni elaprózódás.

Kitörési pontok:

– Az erdőgazdálkodás integrációnak – mint az egyik legfontosabb szervezőerőnek – kiemelt támogatása.

– A birtokszerkezet folyamatos romlásának megállítása érdekében az örökös rendjének a felülvizsgálata.

– A birtokkoncentráció ellen ható adó- és illetékfizetési kötelezettségek felülvizsgálata.

2. A szolgáltatások igénybevitelén alapuló gazdálkodási modell problémája

A tulajdonrendezés eredményeként olyan tulajdonosi kör jött létre, amely a személyes közreműködésen alapuló munkára gyakorlatilag alkalmatlan. (Távolban lakó erdőtulajdonosok, idős kárpótoltak, szakmai, jogi, gazdasági ismeretek, valamint a gazdálkodáshoz szükséges eszközök teljes hiánya.) Ebből következően, a magánerdő gazdálkodás működőképessége alapvetően az erdőgazdálkodási szolgáltatást nyújtó vállalkozói kör fejlettségétől függ.

E szolgáltatások nyújtója többnyire az állami erdőgazdaságok és termelőszövetkezetek korábbi dolgozóiból alakult tőkeszegény, kényszervállalkozói kör. E szolgáltatások kapacitása jelenleg meglehetősen szűkös, műszaki színvonala pedig – a drága eszközök megújításának nehézsége következtében – folyamatosan roml. (A drága, ún. stratégiai géppark megújításáról az állami szektor a számára szükséges mértékig gondoskodik.)

Megjegyzendő, hogy az állami szektor működése is erdőgazdálkodási szolgáltatások igénybevitelén alapul. Ugyanakkor az összes működési feltétel vonatkozásában ki kell emelni azt, hogy az állami szektor a magánszektorral szemben behozhatatlan versenyelőnyvel rendelkezik. (Átlagosan 6–7000 hektáros üzemméret, megfelelő számú és képzettségű szakembergárda, stratégiai eszközpark birtoklása, a termelés megfinanszírozásához szükséges forgóeszköz, stabil piaci kapcsolatrendszer.)

A fennálló versenyhátrányok következtében, a szolgáltatások igénybevitelén alapuló működési modell a magánszféra számára nem hozhat az állami szektorhoz hasonló eredményt. Ebbe a

2. táblázat: Erdőgazdálkodási integrátorok – 2003. 01. 01.

Sorsz.	Integrátor neve, címe	Üzemi terület hektár	Szakirányított terület hektár
1.	Budapesti Igazgatóság		
	Virágh Bt. 2713 Csemő, Szent I. út 39.	2070	626
	Lignin Kft. 2750 Nagykőrös, Tomori út 5.	1410	1498
	DPMG Rt. 2713 Csemő, Hornyák D. 5.	1256	1109
	Ártéri EBT 5062 Kőtelek, Kossuth u. 30.		247
Erdőszöv Rt. 2721 Pilis, Vasvári Pál u. 35.	1892	28	
Összesen: 5 db	6629	3508	
2.	Veszprémi Igazgatóság		
	203253 Zölderdő Mérnöki Iroda 8460 Devecser, Honvéd u. 70.	226	1667
	202751 Öreg Bükkfa Erdőgazdálkodó Kft., 8430 Bakonyszentlászló, Vár u. 4/1.	303	1736
	203852 Irhatú 2000 Kft. 8444 Szentgál, Vörösmarty u. 38.	720	1448
	200430 Csupaki EBT 8229 Csupak, Kőkorsó u. 30	265	1072
	201512 Egyházaskeszei Csererdő EBT 8523 Egyházaskesző, Móricz u. 7.	302	1831
	201606 Nyugati Nyár EBT 8460 Devecser, Nagy L. u. 7.	234	881
	202452 Cserfaág Erdészeti Kft. 8248 Nemesvamos, Kossuth u. 20.	205	475
Összesen: 7 db	2254	9109	
3.	Szombathelyi Igazgatóság		
Szabó Vendel 9131 Mórchida Tekepuszta	664	899	
4.	Zalaegerszegi Igazgatóság – Nemleges		
5.	Kaposvári Igazgatóság		
	SILVA Erdőszövetkezet Kaposvár, Xantus J. u. 38.	668	272
	Mocz és Tsa Kft. Somogyiszob, Szent Imre u. 23.	545	5549
	Tóth István Csurgó, Híd u. 4.	241	1981
Összesen: 3 db	1454	7802	
6.	Pécsi Igazgatóság – Nemleges		
7.	Kecskeméti Igazgatóság		
	VIRÁGH Bt. 2713 Csemő, Szent I. u. 13.	266	120
	TILIA Kft. 6500 Baja, Dózsa Gy. u. 160/b.	402	1347
	ERDŐSZÖV Rt. 2721 Pilis, Vasvári P. u. 35.	80	238
	Góhér Zoltán 6070 Izsák, Mező u. 23.	373	440
Összesen: 4 db	1122	2045	
8.	Debreceni Igazgatóság		
	BacsKay Zsolt, Tiszakerecseny, Alkotmány út 88.	205	427
	BN-T Bt. Jánd, Rákóczi u. 55.	299	7016
	Halomány Egyéni Cég, Nyírbátor, Császár P. u. 3.	284	1406
	Könnnyű EBT Penészlek, Táncsics M. u. 16.	651	3385
	Meggyes EBT, Nyírmeggyes, Lenin u. 55.	343	552
	Napkori Erdőgazdák Szövetkezete, Napkor, Kállói u. 58.	830	4922
	Ártéri EBT, Kőtelek, Kossuth u. 30	206	581
	Poplár Magán Erdészeti Kft., Eger, Rövid út 3.	52	429
	Erdőszöv Rt., Pilis, Vasvári Pál út 35.		61
	Hajdúsági Erdőmester Kft., Debrecen, Kartács u. 25.	252	1279
Hajdúhadházi EBT, Hajdúhadház, Dr. Földi János u. 2–4.	1142	1285	
Összesen: 11 db	4263	21 344	
9.	Miskolci Igazgatóság		
	Pusztafalui EBT (097088)	358	
	1.1. Fakitermelő és fafeldolgozó Kft. Bózsva (096012)		729
	1.2. Hasdátvölgye EBT (097130)		337
	Nikházy György (099092)	278	
	2.1. Megbízott magán (098103)		75
	2.2. Regéci Volt Úrbéres EBT (097113)		125
	2.3. Regéci UFET (097112)		62
	Új Amadévári EBT (097129)	242	
	3.1. Gergelyhegyi EBT Fóny (097018)		505
3.2. Szelekfeji EBT (097023)		80	
3.3. Béke Mg. és Szol. Szöv. (096537) Telkibánya		547	
3.4. Gönci Mg. Szöv. (096536)		320	
Összesen: 12 db	877	2781	
10.	Egri Igazgatóság		
	NOÉ E. M. F. Kft. 3253 Istenmezeje, Kossuth u. 48.	210	2334
	Poplár Magán Erdészeti Kft., 3300 Eger, Rövid u. 3.	241	665
	Összesen: 2 db	450	2998
	Mindösszesen: 45 db	17 713	50 485
	Átlag:	492	1402

struktúrába a magánszektor – a kivitelezői kapacitások igénybevételére vonatkozóan – többnyire csak maradványelven kapcsolódhat be.

3. Erdőgazdálkodási integráció

A teljes kiszolgáltatottság megelőzése érdekében a magánszférának is ki kell építenie a gazdálkodáshoz szükséges személyi és tárgyi feltételek bázisát. Ennek során a magántulajdonú erdőkben nyilvántartásba vett közel 24 000 „erdőgazdálkodó”-ból – inkább csak vagyonkezelő közösségből – 100–150 üzemet olyan valódi vállalkozássá kell fejleszteni, amely az állami szektorhoz hasonlóan, a szakértelem és a stratégiai géppark bázisa, továbbá távlatokban az értékesítés megszervezésére is képes. Ez a cél legkönnyebben erdőgazdálkodási integrációval érhető el, melynek során az integrátor az életképes üzemméretet elsősorban erdőgazdálkodási szolgáltatás nyújtásával éri el. (2001. évben – 47 milliárd forint árbevétel mellett – az 1,1 millió hektáron gazdálkodó állami szektorban is csak mintegy 160 üzemnek /erdésznek/ volt létjogosultsága.)

A jelenleg nyilvántartásba vett erdőgazdálkodási integrátorok listáját a 2. táblázat tartalmazza. Eszerint, a 36 nyilvántartásba vett erdőgazdálkodási integrátor 50 ezer hektáron nyújt szakirányítási szolgáltatást. Figyelembe véve az integrátorok közel 18 ezer hektárnyi saját üzemi területét is, az integráció által – a jogilag működőképes magántulajdonú erdők 14 százalékán – a szakértelemnek és a munka elvégzésének, vagy megszervezésének az ügye megoldottnak tekinthető. Ezen integrátorok átlagos üzemmérete közel 500 hektár és az általuk szakirányított erdőterület átlagos nagysága 1400 hektár. E mutatók ötven százalékos növelése – amennyiben az integrátor a munkát saját rezsi-ben, fővállalkozóként végzi – már az életképes üzemméret elérését is jelentené. (Ezt a mértéket az átlag feletti már megközelítették, illetve elérték.)

Ez a 36 integrátor igen nehéz körülmények között született meg, a szövetkezetek átalakulásakor vagyonhoz, termelőeszközökhöz nem jutott. Az elmúlt években a tőkehiányt – igen szerény mértékben – forgóeszköz-feltöltési támogatással sikerült mérsékelni. Nagy problémát jelent, hogy a korábbi évek gépvásárlási támogatásának mértéke – mely a gazdálkodói csoportok közül egyiket sem preferálta – a tőkeszegény integrátorok számára nem tette lehetővé a drága

eszközök, az „ún.” stratégiai géppark kiépítését. Németországi tapasztalataink alapján pedig kimondható, hogy egyes gazdálkodói csoportok kiemelt támogatása – ha az szakmailag kellően indokolható – nem ütközik a közösségi jogba. (Thüringiában a speciális erdőgazdálkodói közösségek a 25 százalékos gépvásárlási támogatás helyett, 40 százalékos támogatásra jogosultak.)

Az erdőgazdálkodási integráció ügyének mozgatórugója a szakirányítási támogatás, melyet 2002-ig az FM hivatalok működtettek. Ez nehézkes bürokráciával és utólagos finanszírozással járt. Az utóbbi azt jelentette, hogy az integrátorok az alkalmazásukban álló szakirányító erdész fizetését többnyire bankkölcsönből fedezték. E téren a 2003. évi támogatási rend jelentős előrelépést hozott, mivel a szakirányítási támogatás bonyolítása – a kifizetés negyedéves ütemezése mellett – az erdészeti igazgatás hatáskörébe került. Az integráció továbbfejlesztésének alapfeltétele a szükséges források biztosításán túl, a szakirányítási támogatás naptári éven túlnyúló stabilizálása. Ehhez az FVM vezetése részéről, legalább szándék szintű elkötelezettség-vállalás deklarálására lenne szükség, amihez az EU 7 éves tervezési ciklusa megfelelő jogi háttérrel biztosít. 4–500 ezer hektár magántulajdonú erdő működőképes (termelő) állapotban való tartásához – 100–150 integrátoron keresztül – mintegy 3–400 szakirányító erdész/erdőmérnök alkalmazásának támogatására lenne szükség. (A rendszer-váltás előtt – 540 ezer hektáron – mintegy 1000 erdész és faipari végzettségű szakember irányította a szövetkezeti erdőgazdálkodást.)

A németországi és szlovéniai példák azt mutatják – ha az erdő nem a paraszti üzem része – atomizálódott tulajdoni viszonyok mellett, a magánerdő-gazdálkodás működőképességének két alapfeltétele van. Fejlett erdőgazdálkodási szolgáltatást nyújtó vállalkozói kör és egy külső/felső szervezőerő. (A szervezőerő és a szolgáltató ugyanaz a szervezet is lehet.) Hazai viszonyok között jelenleg a legfontosabb szervezőerő, az erdőgazdálkodási integráció.

Kütrési pont:

A magánerdő-gazdálkodás működőképességének javítása érdekében – az atomizálódott tulajdoni/üzemi viszonyokból fakadó versenyhátrányok elensúlyozására való hivatkozással – az erdőgazdálkodási integráció kiemelt támogatása.

FVM Erdészeti Hivatal

Megjelent a Tilia 11. kötete

A Nyugat-Magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar Növénytan Tanszéke 1994-ben indította útjára periodikáját, a *Tiliát*. E vállalkozás célja továbbra is változatlan: olyan nagyobb terjedelmű, monografikus jellegű tanulmányok megjelentetése, melyek a hazai botanika, erdészeti botanika területéről kerülnek ki, s a tudomány művelésén túl a természetközeli erdőgazdálkodást és a természetvédelmet is szolgálják. Ennek jegyében látott napvilágot a 11. kötet, mely 342 oldal terjedelmű, s két tanulmányt tartalmaz.

Közös jellemzőjük, hogy a hazai bazalt területekkel foglalkoznak, melyek flórájának és vegetációjának jobb megismeréséhez járulnak hozzá. *Mesterházy Attila, Bauer Norbert és Kulcsár László* a kisalföldi bazalt tanúhegyek (Somló, Ság-hegy, Kissomlyó, Hercseg, Gércei tufagyűrű) edényes flóráját mutatják be, ahol 811 edényes növényfaj előfordulásáról kapunk információt. Továbbá 26 élőhelytípus jellemzése is szerepel munkájukban, mely e különleges „szigetek” cselekvő védelméhez elengedhetetlen segítségnek bizonyul.

A másik tanulmányt *Csiky János* állította össze, aki a Nógrád–Gömöri bazaltvidék flóráját és vegetációját elemzi. Erénye ezen összeállításnak, hogy nem szűkül be a politikai határok által leválasztott területre, hanem a teljes természetföldrajzi egységet vizsgálja. A 11 természetszerű erdőtársulás és a 4 fátlan életközösség részletes bemutatásán túl flóratörténeti, növényföldrajzi elemzéseket is találunk ebben a műben.

Itt számolhatunk be arról is, hogy ebben az évben még egy periodikát indított a Növénytan Tanszék Flora Pannonica néven. A kisebb florisztikai és taxonómiai tanulmányok a Kárpát-medence területéről kerülnek ki, s a tanszék által koordinált „Magyarország természetes növényzeti örökségének felmérése és összehasonlító értékelése” című, a Széchenyi-terv keretében megvalósítandó kutatás eredményeit tolmácsolják.

A kötetek megrendelhetők a tanszék címén (NYME Növénytan Tsz., 9401 Sopron, Pf. 132).

Dr. Bartha Dénes

Hirdessen az Erdészeti Lapokban!